

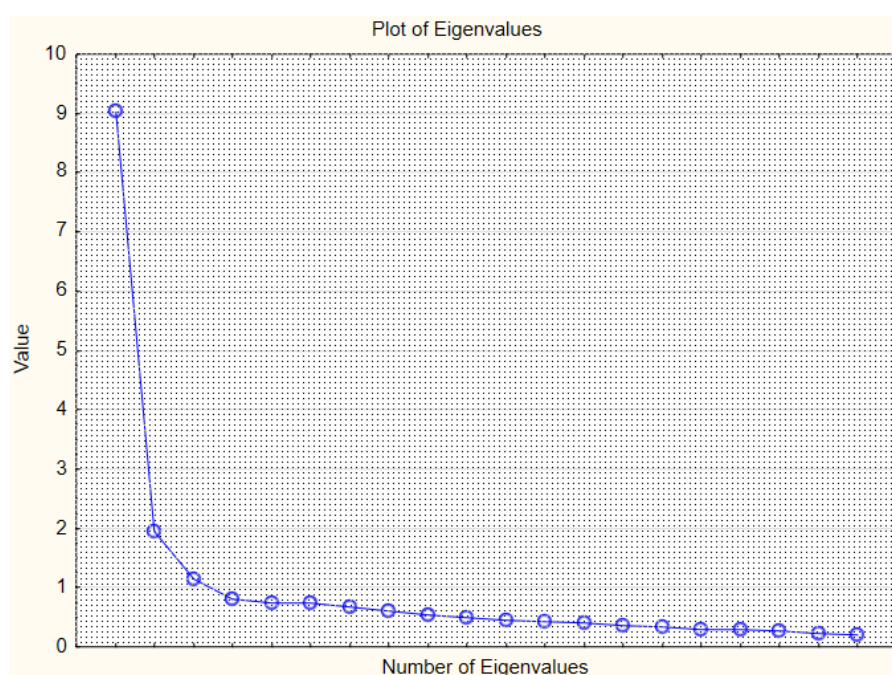
Exploratorní faktorová analýza UCLA Loneliness scale

Zpráva se zabývá exploratorní faktorovou analýzou (EFA) dotazníku UCLA Loneliness Scale. Tento nástroj, jehož autorem je Daniel W. Russell, slouží k měření subjektivního pocitu osamělosti a sociální izolace. Posuzuje, jaký nesoulad jedinec vnímá mezi svými reálnými a ideálními sociálními vztahy. Hlavním cílem nástroje je poskytnout standardizované a spolehlivé měření obecné osamělosti napříč různými populacemi (Russell, 1996).

Dotazník je strukturován do 20 položek, u kterých účastníci hodnotí frekvenci svých pocitů na 4bodové Likertově škále (od 1 = nikdy po 4 = často). Z celkového počtu 20 otázek je devět položek formulováno pozitivně a při vyhodnocování se jejich skóre reverzně otáčí, konkrétně se jedná o položky č. 1, 5, 6, 9, 10, 15, 16, 19 a 20. Data použitá pro tuto analýzu pocházejí z šetření uskutečněného v únoru 2026. Výzkumný soubor tvoří 303 vysokoškolských studentů, kteří byli získáni převážně na Fakultě tělesné kultury v Mexiku. Sběr dat probíhal metodou příležitostného výběru prostřednictvím online digitálního formuláře. Zdrojem dat byla webová stránka Kaggle (Ortega & Buendi, 2026).

Adekvátnost datového souboru pro faktorovou analýzu byla potvrzena Bartlettovým testem sféricity, který vyšel statisticky významný ($\chi^2(190) = 3394$; $p < 0,001$), a hodnotou Kaiser-Meyer-Olkinova (KMO) indexu, která dosáhla úrovně 0,94.

Graf 1: *Graf vlastních čísel*

Pro extrakci faktorů byla v programu Jamovi použita metoda minimum residuals a pro rotaci faktorů oblíbená. Počet faktorů byl stanoven na základě paralelní analýzy, přičemž byl současně použit scree graf č. 1. Analýza byla v souladu s Kaiserovým pravidlem, na základě těchto faktorů byla zvolena třífaktorová struktura. První faktor vysvětluje 27,3 % celkového rozptylu, druhý faktor 15,1 % a třetí faktor 18,2 %. Třífaktorové řešení tak celkově objasňuje 60,6 % rozptylu původních dat.

Ačkoliv byl nástroj původně koncipován jako jednodimenzionální, přítomnost tří faktorů v našem vzorku (N=303) naznačuje, že respondenti rozlišují mezi různými aspekty sociální izolace (např. vnímání vlastní izolace, nedostatek blízkých vztahů a pocit sounáležitosti).

Tabulka 1: *Faktorové náboje a komunalita*

Položka		F1	F2	F3	Kom.
1	How often do you feel that you are "in tune" with the people around you?	0,233	0,728	0,137	60%
2	How often do you feel that you lack companionship?	0,681	-0,086	0,432	66%
3	How often do you feel that there is no one you can turn to?	0,679	0,054	0,476	69%
4	How often do you feel alone?	0,734	-0,021	0,417	71%
5	How often do you feel part of a group of friends?	0,243	0,599	0,418	59%
6	How often do you feel that you have a lot in common with the people around you?	0,195	0,718	0,305	65%
7	How often do you feel that you are no longer close to anyone?	0,674	0,363	0,298	67%
8	How often do you feel that your interests and ideas are not shared by those around you?	0,599	0,289	0,057	45%
9	How often do you feel outgoing and friendly?	0,124	0,497	0,316	36%
10	How often do you feel close to people?	0,194	0,578	0,543	67%
11	How often do you feel left out?	0,721	0,289	0,106	61%
12	How often do you feel that your relationships with others are not meaningful?	0,632	0,343	-0,017	52%
13	How often do you feel that no one really knows you well?	0,687	0,227	0,163	55%
14	How often do you feel isolated from others?	0,724	0,275	0,161	63%
15	How often do you feel you can find companionship when you want it?	0,199	0,281	0,647	54%
16	How often do you feel that there are people who really understand you?	0,230	0,356	0,695	66%
17	How often do you feel shy?	0,579	-0,019	0,276	41%
18	How often do you feel that people are around you but not with you?	0,734	0,336	0,156	68%
19	How often do you feel that there are people you can talk to?	0,181	0,280	0,760	69%
20	How often do you feel that there are people you can turn to?	0,272	0,268	0,798	78%

Analýza komunality v tab. č. 1 ukázala, že extrahované tři faktory vysvětlují u většiny položek významnou část jejich rozptylu, nejčastěji v rozmezí od 50 % do 72 %. Nejsilněji je modelem sycena položka č. 20 (72 %). Nižší hodnotu vykazuje položka č. 9 (31,9 %), která však stále zůstává nad hranicí akceptovatelnosti pro zahrnutí do finálního modelu.

První extrahovaný faktor (F1) sdružuje položky, které teoreticky i obsahově odkazují na **subjektivně prožívanou izolaci** a přímé pocity osamělosti. Byly sem zařazeny položky: 2, 3, 4, 7, 8, 11, 12, 13, 14, 17, 18. Nejsilněji tento faktor sytí položky č. 4 (0,734) – *How often do you feel alone?* či č. 18 (0,734) – *How often do you feel that people are around you but not with you?* Naopak nejslabší náboj obsahuje položka č. 17 (0,579) – *How often do you feel shy?*

Pro druhý faktor (F2) byly zařazeny položky: 1, 5, 6, 9, 10. Tento faktor naopak sdružuje pozitivně laděné položky odrážející **sociální sounáležitost** a pocit integrace do skupiny. Faktoru dominují především indikátory spojené se sdílením společných rysů a pocitem souladu s okolím. Kupříkladu nejsilnějším indikátorem je otázka č. 1 (0,728) – *How often do you feel that you are "in tune" with the people around you?* či otázka č. 6 (0,718) – *How often do you feel that you have a lot in common with the people around you?* Nejslabší náboj obsahuje položka č. 9 (0,497) – *How often do you feel outgoing and friendly?*

Třetí extrahovaný faktor (F3) obsahuje položky: 15, 16, 19, 20. Tento faktor sdružuje položky zaměřené na vnímanou **dostupnost sociální opory** a jistotu blízkých vazeb. Nejsilněji tento faktor sytí otázka č. 20 (0,798) – *How often do you feel that there are people you can turn to?* a otázka č. 19 (0,760) – *How often do you feel that there are people you can talk to?* Nejslabší náboj v rámci tohoto faktoru obsahuje položka č. 15 (0,647) – *How often do you feel you can find companionship when you want it?*

Specifickou pozornost v rámci analýzy vyžaduje položka č. 10 – *How often do you feel close to people?*, která vykazuje tzv. cross-loading mezi druhým a třetím faktorem. Její náboj pro F2 činí 0,578 a pro F3 0,543. Přestože je rozdíl v hodnotách minimální, byla položka finálně zařazena do druhého faktoru na základě dvou hlavních argumentů. Zaprvé, z čistě statistického hlediska dosahuje na druhém faktoru nejvyšší hodnoty. Zadruhé, z důvodu významu, kdy má tato položka významově blíže k faktoru sociální sounáležitosti. Nicméně přítomnost této cross-loadings zátěže odráží fakt, že prožívání blízkosti k ostatním lidem tvoří bazální předpoklad jak pro sounáležitost, tak pro vnímanou oporu.

Rovněž bylo zjištěno, že celková škála dosahuje hodnoty Cronbachovy alfy 0,935, což ukazuje na vynikající vnitřní konzistenci celého měřicího nástroje. U prvního faktoru (**Subjektivní izolace**) byla naměřena Cronbachova alfa 0,917, u druhého faktoru (**Sociální sounáležitost**) hodnota 0,819 a u třetího faktoru (**Dostupnost sociální opory**) dosáhla úroveň spolehlivosti hodnoty 0,861. Ve všech třech případech to dokazuje vysokou spolehlivost extrahovaných subškál.

Tabulka 2: *Korelace mezi faktory*

	1. Izolace	2. Soc. sounáležitost	3. Soc. opora
1. Izolace	1	0,586	0,596
2. Soc. sounáležitost	0,586	1	0,692
3. Soc. opora	0,596	0,692	1

Mezi faktorem 1 (Subjektivní izolace) a faktorem 2 (Sociální sounáležitost) se objevila silná pozitivní korelace ($r = 0,586$), mezi faktorem 1 a faktorem 3 (Vnímaná sociální opora) rovněž silná pozitivní korelace ($r = 0,596$) a mezi faktorem 2 a 3 byla zjištěna vůbec nejsilnější pozitivní korelace ($r = 0,692$). Všechny zjištěné vztahy jsou statisticky významné na hladině $p < 0,05$. Vzhledem k tomu, že položky sytící druhý a třetí faktor byly pro účely měření osamělosti reverzně překódovány, vyšší bodové hodnoty u těchto subškál indikují absenci sounáležitosti a nedostatek opory. Výsledky potvrzují teoretický předpoklad, že narůstající pocit subjektivní izolace úzce souvisí s chybějícím pocitem sounáležitosti a nedostupností blízkých osob.

Závěr

Provedená exploratorní faktorová analýza dotazníku UCLA Loneliness Scale autora Russella (1996) na vzorku 303 vysokoškolských studentů potvrdila psychometrickou kvalitu a adekvátnost tohoto měřicího nástroje. Přestože byla škála původně koncipována jako jednodimenzionální, výsledky analýzy podpořily třífaktorovou strukturu, která celkově vysvětluje 60,6 % rozptylu. Identifikované dimenze Subjektivní izolace, Sociální sounáležitost a Dostupnost sociální opory dokládají, že respondenti vnímají osamělost jako vícerozměrný a komplexní fenomén.

Analýza komunity potvrdila, že všechny položky jsou modelem dostatečně syceny. Měřicí nástroj navíc prokázal vnitřní konzistenci, a to jak u celkové škály (Cronbachova alfa 0,935), tak v rámci všech tří extrahovaných subškál (hodnoty v rozmezí 0,819 až 0,917).

Byly zjištěny silné pozitivní korelace (v rozmezí $r = 0,586$ až $0,692$). To může potvrzovat fakt, že narůstající pocit subjektivní izolace je úzce spjat s absencí sociální sounáležitosti a nedostatkem opory v blízkých osobách.

Data a další informace o této zprávě jsou dostupné na adrese <https://dostal.vyzkum-psychologie.cz/stat4?i=883>.

Zdroje

Ortega Robles, E. Z., & Buendía Lozada, E. R. P. (2026). *Cuestionario UCLA Loneliness scale* [Datový soubor]. Kaggle. <https://doi.org/10.34740/KAGGLE/DSV/15356129>

Peplau, L. A., & Perlman, D. (1982). Perspectives on loneliness. In L. A. Peplau & D. Perlman (Eds.), *Loneliness: A sourcebook of current theory, research and therapy* (s. 1–18). John Wiley & Sons.

Russell, D. W. (1996). UCLA Loneliness Scale (Version 3): *Reliability, validity, and factor structure*. *Journal of Personality Assessment*, 66(1), 20–40.